

Wójcik, Zbigniew

Wystawa Muzeum Tatrzańskiego pn. Józef Fedorowicz a badania meteorologiczne w Tatrach i Zakopanem

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/1, 262-263

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Scenariusz pokazu przygotowała pracowniczka Archiwum Muzeum Ziemi — p. Janina Górską, podkreślając szczególne związki Bolesława Krupińskiego z górnictwem w Polsce.

Dodać należy, że Komitet Trwałego Uczczenia Pamięci B. Krupińskiego czynił starania o budowę przy Muzeum Ziemi specjalnego oddziału poświęconego twórcy polskiej szkoły budownictwa kopalń. Trudności techniczne zahamowały starania zmierzające do realizacji tego projektu. Można jednak mieć nadzieję, że placówka taka powstanie w Warszawie i będzie wizytówką polskiej myśli technicznej w zakresie górnictwa i geologii surowców mineralnych.

Zbigniew Wójcik

WYSTAWA MUZEUM TATRZAŃSKIEGO PN. JÓZEF FEDOROWICZ
A BADANIA METEOROLOGICZNE W TATRACH I ZAKOPANEM

W sierpniu 1977 r. w Muzeum Tatrzańskim im. T. Chałubińskiego otwarto wystawę — według scenariusza kustosa Ireny Wrońskiej — poświęconą Józefowi Fedorowiczowi (1893—1963). Pokazano na niej przede wszystkim pamiątki, dotyczące sławnego „Pimka” — jednej z legendarnych postaci Zakopanego. Przedstawiono zarazem dzieje badań meteorologicznych na terenie Zakopanego i Tatr pod koniec XIX i w XX w.

J. Fedorowicz urodził się w Lipnie koło Mińska. Gimnazjum ukończył w Moryzju. Studiował meteorologię w Ufie pod kierunkiem prof. Michaiłowa. W mieście tym pracował również w Biurze Meteorologicznym, organizując jednocześnie nowoczesną sieć stacji pomiarowych. W 1921 r. powrócił do Polski i w kwietniu roku następnego objął kierownictwo stacji meteorologicznej w Zakopanem. Na tym stanowisku pozostał aż do śmierci. Opublikował szereg artykułów o badanych zjawiskach. Współpracował z wybitnymi klimatologami (m.in. W. Milatą — razem zorganizowali stację badawczą na Hali Gąsienicowej, T. Gorczyńskim, E. Stenzem). Konstruował także aparaty do badań opadów itp. W 1962 r. uroczystie obchodzono jubileusz 40-lecia jego pracy w Zakopanem.

Na wystawie zgromadzono liczne materiały, dotyczące dziejów meteorologii w Tatrach i Zakopanem, pamiątki po Fedorowiczu itp. Pochodziły one ze zbiorów Zofii Fedorowiczowej (żony Józefa), Archiwum Muzeum Tatrzańskie i Zakład. Hydro-Meteorologicznego w Zakopanem. Zgrupowano je w czterech działach. Pierwszy był retrospektywnym spojrzeniem na dzieje badań meteorologicznych w Tatrach. Wskazano przede wszystkim na próby badań nad klimatem tego regionu prowadzone przez Towarzystwo Tatrzańskie, Gminę Zakopiańską oraz Muzeum Tatrzańskie. Ukazano m.in. dorobek B. Wigiliewa i E. Romera.

W drugim dziale zgromadzono pamiątki, dotyczące rodziny Fedorowicza, jego pracy, różnych uroczystości, a nawet działalności artystycznej itp. Obok fotografii i innych materiałów, dokumentujących głównie zakopiański okres działalności Fedorowicza, na uwagę zasługiwały książki poświęcone we fragmentach zakopiańskiemu meteorologowi. Były w tej liczbie opracowania R. Malczewskiego, J. Reychmana, J. Młodziejewskiego i wielu innych.

Kolejny dział stanowił zestaw fotografii zatytułowany: *Przyjaciele*. Pokazano m.in. podobizny W. Szafera, W. Goetla, J. Zborowskiego, J. Chybińskiego, T. i S. Zwolińskich, J. Młodziejewskiego.

Wreszcie ostatni dział — to portrety Fedorowicza z różnych lat, malowane i rysowane przez wybitnych artystów, okresowo lub stale pracujących w Zako-

¹ Obszerniejszy życiorys B. Krupińskiego wraz z wykazem publikacji z zakresu historii górnictwa został umieszczony w nr 2 z 1973 r. „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”.

panem. Zgromadzono np. 4 portrety wykonane przez Stanisława Ignacego Witkiewicza.

Podkreślić należy, że wystawa — poświęcona Fedorowiczowi należała do najciekawszych wystaw Muzeum Tatrzańskiego z zakresu historii nauki. Złożyło się na to szereg czynników, a przede wszystkim poprawne teksty dotyczące dziejów meteorologii tatrzańskiej i życia Józefa Fedorowicza. Opracował je z przeznaczeniem do drugiego wydania *Encyklopedii tatrzańskiej* Jan Zieliński — dyrektor Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Kolejny czynnik — to bardzo wartościowe archiwalia, głównie przechowane przez rodzinę Fedorowicza i przez Archiwum Muzeum Tatrzańskiego. Wreszcie trzeci czynnik — bodaj najważniejszy — to dosknała znajomość działalności Fedorowicza przez scenarzystę i realizatora wystawy — mgr Irenę Wrońską.

Słabą stroną wystawy były nienajlepiej wykonane — z graficznego punktu widzenia — teksty objaśniające, które stanowiły kontrast do starannie wykonanych portretów, karykatur, a nawet kukielki obrazującej postać meteorologa z kopiańskiego.

Zbigniew Wójcik

KONKURS NA PRACĘ MAGISTERSKĄ POŚWIĘCONĄ STAROPOLSKIEMU OKRĘGOWI PRZEMYSŁOWEMU

Towarzystwo Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego w Kielcach ogłosiło w 1977 r. konkurs na pracę magisterską poświęconą problematyce Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Pierwszy punkt regulaminu głosi, że „konkurs organizowany jest corocznie i obejmuje prace magisterskie dotyczące historii górnictwa, hutnictwa i przemysłu Staropolskiego Okręgu Przemysłowego”. Ponadto w regulaminie tym podano, iż „prace zgłaszać mogą autorzy oraz instytucje, zakłady i katedry wyższych uczelni w Polsce”. Natomiast termin zgłaszanych opracowań, zaopiniowanych przez ich kierowników, ustalony został na 30 grudnia każdego roku.

Przedstawione wyżej założenia regulaminu stwarzają możliwość zgłaszania do konkursu opracowań — poświęconych dziejom polskiej myśli górniczej, hutniczej i geologicznej. Z tych względów istnieje potrzeba popularyzacji konkursu nie tylko wśród studentów uczelni technicznych, ale także uniwersytetów i szkół pedagogicznych oraz uczelni ekonomicznych.

Wydaje się, że regulamin konkursu należałoby rozszerzyć na studia innych typów, a w tym na rozprawy doktorskie. Pozwoliłoby to do pracy nad problematyką Staropolskiego Okręgu Przemysłowego włączyć pracowników różnych instytucji a m.in. Muzeum Ziemi PAN, Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN oraz szeregu badawczych placówek resortowych.

Z. W.

CZECHOSŁOWACKO-POLSKIE SEMINARIUM KOMENIOLOGICZNE

4 i 5 października 1977 roku odbyło się w Pradze czechosłowacko-polskie seminarium komeniologiczne pn. *Komeński na tle naukowej myśli europejskiej XVII wieku*. Seminarium było kolejnym spotkaniem historyków Czechosłowacji i Polski, zajmujących się poglądami Komeńskiego na szerokim tle dziejów nauki i wychowania.

Ze strony polskiej w seminarium wzięli udział i wygłosili referaty: prof. W. Voisé, prof. J. Dobrzycki i doc. T. Bieńkowski. Prof. Voisé w swoim wystą-